

HELSETILSYNET

tilsyn med sosial og helse

Sosialdepartementet	
Saksnr.: 200400689	Dok.nr.: 68
Arkivkode: 311.31	Journ.dato: 21.06.04
Avd.: SKO	Saksbeh.:
U.off.:	

Sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep

0030 OSLO

DERES REF. / YOUR REF:
200400689VÅR REF. / OUR REF:
2004/337 I RUM/-DATO. / DATE:
18. juni 2004

Høringsuttalelse vedrørende brukerbetaling for pleie-og omsorgstjenester

Statens helsetilsyn viser til høringsbrev fra Sosialdepartementet av 23. mars 2004, der departementet ber om en uttalelse vedrørende en mulig omlegging av ordningen med brukerbetaling for pleie-og omsorgstjenester. Helsetilsynet har i sin uttalelse vurdert nedenforstående problemstillinger. Høringsbrevet er drøftet i Helsetilsynets Fagråd for kvinne- og kjønnsprosjekt, og aktuelle innspill er tatt med i vår uttalelse.

- I Bør dagens todelte system for brukerbetaling og finansiering i hovedtrekk videreføres, eller er det behov for større endringer ?**
- II Vil et enhetlig system for brukerbetaling der betalingen knyttes til bolig, daglige utgifter og egenandeler for de faktiske tjenester som ytes være mer hensiktsmessig enn dagens todelte system for brukerbetaling i og utenfor institusjon ?**

Innledningsvis vil Helsetilsynet bemerke det uheldige i at ikke høringsnotatet inneholder en konsekvensutredning av hva de ulike forslagene vedrørende egenbetaling vil bety for den enkelte bruker avhengig av kjønn, alder og inntekt.

Helsetilsynets fokus er knyttet til rettssikkerhet for brukerne og tilgjengelighet til tjenestene for alle. Tilsynet stiller seg hovedsaklig positivt til en arenavhengig brukerbetaling i pleie-og omsorgstjenestene (alt B). Det fremstår som rimelig at brukere betaler for de tjenester de mottar uavhengig av om disse tjenestene ytes i opprinnelige private hjem, kommunalt tildelte boliger eller i institusjoner. Dette vil også kunne hindre en eventuell effekt med at kommunene organiserer sin tjenesteyting etter gunstige finansieringseffekter. Helsetilsynet legger til grunn forutsetningen i høringsnotatet om at brukere med lav inntekt ikke må betale mer enn i dag i en eventuell ny finansieringsordning.

Videre vil Helsetilsynet ved en eventuell innføring av et helhetlig system for brukerbetaling legge vekt på følgende:

- Rettssikkerhetsmessige hensyn tilsier at brukerne bør få oppnevnt hjelpeverge/verge i de tilfellene dette er nødvendig og/eller ønskelig. Dersom beboere innenfor institusjon får samme rettigheter og plikter som beboere utenfor, vil det oppstå en endring i og med at mange sterkt hjelpetrengende personer ikke lenger omfattes av en helhetlig vederlagsordning som kommunen administrerer. Da overlates det til den enkelte beboer også innenfor institusjonen å selv styre egen økonomi, holde oversikt og ivareta de faktiske og praktiske forpliktelser dette vil medføre. Dette vil aktualisere behovet for at kommunen bidrar med oppnevning av hjelpeverge-/verge til mange av disse personene. Pårørende kan inneha funksjonen hvis brukeren ønsker dette, og vedkommende er skikket.
- Hensynet til lik tilgjengelighet til gratis hjemmesykepleie/personrettet hjelp må ivaretas. Gratis tjeneste vil fortsatt sikre at ingen blir forhindret fra å søke slik bistand.
- Tilsynsmyndighetenes tilgang til tjenestearnaen bør sikres slik at det fortsatt blir mulig å føre tilsyn med at helsetjenestene som ytes på institusjonene er forsvarlige. I den sammenheng må det vurderes i hvilken grad en institusjonsplass blir av privat karakter tilsvarende egen bolig. Dette får betydning for om det må innhentes samtykke fra beboer for at tilsynsmyndighetene skal kunne få tilgang til å utføre tilsyn med enkelte områder.

III Bør staten fastsette regler for nivået på brukerbetaling, og i tilfelle i hvilken grad eller bør dette være opp til den enkelte kommune å avgjøre ?

Det er i høringsnotatet lagt til grunn at korttidsopphold i institusjon ikke skal berøres i denne høringsrunden. Helsetilsynet er imidlertid av den oppfatning at det er vesentlig at enkelte andre type opphold som ikke er berørt i notatet problematiseres. Ved en eventuell innføring av et helhetlig system for brukerbetaling må det sikres økonomiske ordninger som forhindrer at hjemmeboende ektefeller blir nødt til å selge felles bolig. Det må også forhindres at pasienter med behov for forventet kortvarig terminalpleie må selge bolig og gjøre opp sin private økonomi i livets siste fase for å ha økonomisk mulighet til å motta bistand på institusjonsnivå. Tilgjengelighet til tjenesten må være like god som i dag også for personer i slike situasjoner.

Helsetilsynet vil ved innføring av et helhetlig system for brukerbetaling vektlegge følgende punkter:

- Kommunen bør selv kunne fastsette husleie for rommene (inklusive vaktmestertjenester) på institusjon. Videre vil det også være naturlig at kommunen fastsetter satser eller rammer for brukerbetaling for

hjemmehjelpstjenester på institusjon på samme måte som de nå gjør for de som bor i egne boliger. Etter Helsetilsynets vurdering bør satsene for betaling av hjemmehjelp fortsatt inntektsreguleres i alle type boformer. I tillegg bør det være maksimumsgrenser på egenandeler.

- Klageordninger må videreføres og sikres både når det gjelder omfang av bistand for hjemmesykepleie og hjemmehjelp og når det gjelder utmåling av egenbetaling for hjemmehjelp.
- Betalingsordningene må inneholde regler om skjerming av økonomisk utsatte grupper.

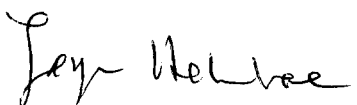
IV Bør kommunens helhetlige finansieringsansvar for tilbudet til beboere i institusjon utvides til å omfatte en større gruppe brukere av pleie-og omsorgstjenester, f.eks. beboere i omsorgsboliger. Finnes det eventuelt en bedre avgrensning av kommunens finansieringsansvar ?

Helsetilsynet går ikke inn for en slik omlegging. Problemstillingen blir uaktuell i og med at Helsetilsynet går inn for en arenauavhengig betalingsmodell.

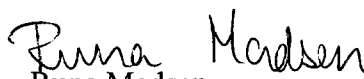
V Bør beboere i institusjon ha de samme rettigheter som brukere utenfor institusjon i forhold til hjelpemidler fra folketrygden, legemidler på blå resept og Husbankens bostøtteordning ?

Etter Helsetilsynets vurdering bør det gjelde de samme rettigheter for beboere innenfor som utenfor institusjon ved innføring av et helhetlig system for brukerbetaling. Dette bør gjelde både for hjelpemidler fra folketrygden, medisinsk utstyr, legemidler på blå resept og for Husbankens bostøtteordning. Dette vil være en naturlig konsekvens ved gjennomføringen av en helhetlig og lik ordning for brukerbetaling i pleie-og omsorgstjenesten.

Med hilsen

Jørgen Holmboe e.f.
avdelingsdirektør

Runa Madsen
rådgiver

Saksbehandler: Runa Madsen, tlf.: 21529922